

Gordon W. Allport – je humanista?

Studoval na Harvardu, kde chodil i na kurzy psychologie, až později studoval postgraduálně psychologii a získal doktorát, působil na Harvardu, kde otevřel první kurz psychologie osobnosti v USA, dílo:

- *Personality: a psychological interpretation*
- *Pattern and growth in personality*
- *The person in psychology: selected essays*

Východisko teorie osobnosti předmětem vědy o osobnosti je **porozumění její individualitě**, jejím interpretacím, Využil 50 různých definic: **Osobnost je dynamická organizace těch psychofyzických systémů organismu, jež determinují jeho charakteristické chování a myšlení.**

RYS:

Proti nomotetické koncepci osobnosti – „každý člověk jedná konzistentním, ale odlišným způsobem než jiný“

Rys = predispozice jednat v širokém rozsahu situací a napříč času relativně stejným způsobem

Rysy osobnosti jsou zapuštěny do sociálních situací, jsou navzájem funkčně závislé a determinují chování:

- Rys osobnosti je reálnou, vitální částí její existence
- Rys je obecnější než zvyk, ukazuje stálé a obecné charakteristiky chování
- Rys je dynamický, determinuje chování a motivuje ho
- Rys lze empiricky zjistit (odvození pomocí statistických technik)
- Rys je jen relativně nezávislý na jiných rysech, neexistují hranice oddělující jeden rys od druhého
- Rys není synonymem pro morální či sociální názor
- Na rys lze pohlížet jak z hlediska osobnosti, tak z hlediska jeho distribuce v rámci celé populace
- Akty a zvyky nejsou důkazem existence rysu
- Někdy hýbe chováním spíše sociální situace než osobní rysy

Obecné rysy a individuální dispozice

Obecné rysy (jinak také dimenzionální či nomotetické): je možno lidi mezi sebou navzájem porovnávat

Individuální dispozice (původně individuální nebo morfologické rysy) „skutečné“, nelze s nimi zacházet přesným metrickým způsobem vzájemného porovnávání jednotlivců.

Dominující, centrální, kardinální RYSY.

Proprium: vývoj „jáství“: vřezahrnující konstrukt, jako je self, ego či styl života

Pozitivní, kreativní, o vývoj usilující, vpřed se pohybující lidská podstata, součást subjektivního zážitku = jáství

- 7 aspektů jáství zahrnujících vývoj propria od dětství do dospělosti
 - Vědomí tělesného Já – tělesné self
 - Kojenec (1. Rok života)
 - Vědomí tělesných pocitů
 - Dítě začíná odlišovat sebe od ostatních objektů
 - Vědomí identity Já – self-identita
 - Kontinuita self, přestože dochází ke změnám
 - Dítě začne chápat že navzdory změnám bude stále tou samou osobou

Konečným stadiem vývoje propria je sjednocená lidská schopnost sebe-poznání a sebeuvědomění

Funkční autonomie v dospělosti: minulost je minulost

Normální zdraví dospělí jedinci jsou motivováni svou orientací na určité hodnoty a svým vlastním systémem zájmů X psychoanalýza i behaviorismus

Osobnost = dynamicky motivovaný a rozvíjený systém

Význam sjednocené životní filozofie

- Hodnoty – základní přesvědčení daného jedince o tom, co je a co není v životě skutečně důležité: typy osobnosti
 - Teoretický
 - Ekonomický
 - Estetický
 - Sociální
 - Politický
 - Náboženský

Zralá osobnost: Osobní zralost je výsledek kontinuálního životního procesu (stávání se)

- Zdravá (zralá) osobnost – funkčně autonomní, motivovaná vědomými procesy
- Nezralá (neurotická) osobnost – ovládána nevědomými motivy

Šest atributů charakterizujících zralou osobnost:

- Široké vědomí Já
- Schopnost vřoucích sociálních interakcí
- Důvěrnost (intimita) – hluboká láska k blízkým
- Soucit – schopnost člověka tolerovat rozdíly
- Vykazuje emocionální jistotu a sebedůvěru
- Vykazuje reálné percepce a dovednosti
- Vykazuje sebe náhled a humor
- Má sjednocenou filozofii života
-

Shrnutí teorie, Allportův „HUMANISMUS“:

Zdůraznění principu svobody

Lidské bytosti fungují racionálně

Složitě propojení holistických a elementaristických přístupů

Předpokládá dokonalou vyváženost role konstituce a prostředí

Změnitelnost a neměnnost mají v jeho koncepci stejné zastoupení

Zdůrazňuje jedinečnost:

Psychologie se stane plně vědeckou, jen když bude s to zacházet s problémy individuální jedinečnosti

V jeho koncepci je obsaženo hledisko proaktivity.

Lidé žijí ve světě budoucích cílů, životních ambicí a z nich pramenících snah

Věda sama o sobě nemůže dospět k úplnému porozumění lidské povaze

Hlavní překážkou v odhalování lidské povahy je skutečnost, že rysy nejsou přímo pozorovatelné!!!

!!! DOHLEDEJTE SI SAMI:

Na něj navazovali **Cattell a Eysenck (faktoroví analytici), TEORIE BIG FIVE** – revidovali rysy, vyvinuli množství psychodiagnostických metod. Jaké jejich psdg. metody se využívají? Jaké jsou jejich limity v testování osobnosti?